

Hlad ve světě

Světová potravinová bilance

Problém výživy světového obyvatelstva

- potravinový problém, je obecně považován za jeden z nejdůležitějších globálních problémů současnosti
- Ve své podstatě představuje potravinový problém komplex ekonomických, technologických, sociálních, demografických a politických aspektů výroby, rozdělování, směny a spotřeby potravin
- Takové působení a vzájemné ovlivňování vytváří napjatost a deficitnost v zásobování obyvatel Země potravinami
- Tento problém zasahuje svými důsledky existenci a zájmy značné části světové populace a současně jako problém spjatý bezprostředně především se situací v zemích rozvoje světa
- Ovlivňuje ve stále rostoucí míře politický a ekonomický vývoj tohoto světa a současně i vývoj světových politických a ekonomických vztahů
- Představuje trvalý zdroj napětí a vážnou hrozbu dalšímu rozvoji současné společnosti, zejména v případě, že by jej lidstvo nedokázalo v nepříliš vzdálené budoucnosti řešit

Definice

- **Hlad** = je pocit, který vzniká, když hladina *glykogenu* v krvi poklesne pod určitou hranici. Organismus ve snaze opět doplnit potřebnou hladinu vykonává proces v podobě přijímání potravy. Řídícím orgánem ovládající hlad je část mozku zvaná hypothalamus.
- **Hladomor** = krize při níž lidé hladoví v důsledku *nedostatečného příjmu potravy* a současně je spojen s prudkým vzrůstem úmrtnosti v důsledku zvýšeného výskytu *onemocnění*. Probíhá na konkrétním místě v konkrétním čase.
- **Chronický hlad** = malá pozornost médií, avšak může zabít více lidí než hladomor, je široce rozšířený a dlouhotrvající.
- **Skrytý hlad** = absence některých důležitých látek v potravinách, v některých oblastech lidé jedí jen 1 druh potravy po celý život. Tato potrava může být energeticky bohatá a člověka nasytí, avšak chybí ji některé pro organismus důležité látky.

Definice podle FAO

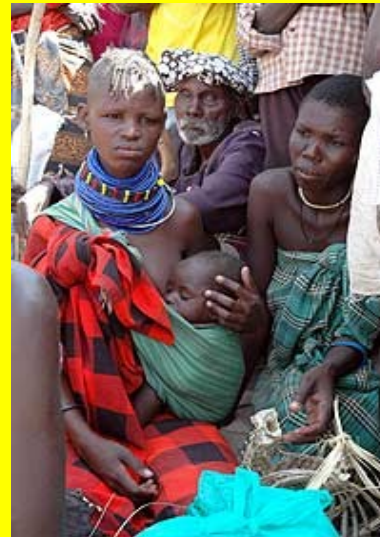
- Podvýživa má celou řadu forem
- Akutní hlad – stav vzniká nižším kalorickým příjmem než je biologické minimum a po vyčerpání rezerv organismu hrozí smrt hladem, příjem kalorií je nižší než 1800/den,
- Chronická podvýživa – vzniká trvalým přijímáním nedostatečného množství kalorií (pod hladinou spotřeby průměrného člověka Země – 2 300 cal/den v roce 1980, 2 700 – v roce 2010), ale nad úrovní biologického minima
- Dalšími rozhodujícími kritérii pro hodnocení výživy jsou ukazatele kvality – struktury konzumovaných potravin
- Racionální výživa – charakterizovaná jako zajištění všech potřebných výživných látek v objemu i vzájemném poměru optimálním pro rozvoj každého individua...?
- Sledovány jsou rozhodující ukazatele vitamíny, stopové prvky a nejpodstatnější je objem konzumovaných bílkovin a jejich podíl na výživě.
- Nedostatek bílkovin ve výživě vyvolává **bílkovinný hlad**, jehož odstranění je v současné době největším problémem ve výživě světové populace

Bílkovinný hlad

- Rozvoj lidského organismu je závislý na dostatečné výživě nejen v kalorickém objemu, ale i přísunu bílkovin, z nichž alespoň část by měla být živočišného původu
- Denní norma bílkovin na člověka se udává cca 20 gramů
- Trvalý nedostatek bílkovin vyvolává poruch v rozvoji člověka, zvláště dětí
- Trvalý nedostatek bílkovin zmenšuje počet mozkových buněk až o 20 % a je příčinou výrazného zaostávání rozvoje kojenců podvyživených oblastí po odstavení a jejich přechodu na normální stravu
- Výživa je objemem i strukturou nedostatečná , typický jev pro řadu obyvatel rozvojových zemí
- Situace ve výživě se v souvislosti a vývojem světových cen hlavních potravin, omezováním osevních ploch ve vyspělých zemích i opakovanými neúrodami dále zhoršuje

Podvýživa

- vývoj v těle matky + 3 roky
- nedostatek jódu - vážné mentální a fyzické zaostávání
- vitamínu A slepota a poškození imunitního systému
- **177 milionů dětí** zaostává

HOT SPOTS

Afghanistan
Burundi
Chad
D. R. Congo
Korea (DPR)
Ethiopia
Guinea
Haiti
Kenya
Madagascar
Mozambique
Somalia
Sudan

Hunger in the Developing World

Total Population	4,712,200,000
Total Undernourished	797,900,000
% of total population	16%

Many Causes

Many Solutions

How to Help

Tackling Hunger

Kalorie

- hranice, stanovená FAO, činí 2703 kcal/os./den.
- **kalorický příjem nižší = chronická podvýživa**
- v afrických zemích **2282 kcal**, v Asii **2585 kcal**, v Latinské Americe **2689 kcal**

Číslo (1)

- V rozvojových zemích *každý pátý člověk* trpí chronickou podvýživou, celkově jde o **777 miliónů** lidí. Se zbytkem světa pak jde o **815 miliónů** takto postižených obyvatel, tedy přes **13 procent** celkové populace.
- **Chronická podvýživa** kromě smrti způsobuje poškození zraku, apatii, zakrnělý růst.
- **40 procent** všech dětí trpících podvýživou žije v Indii. Indie díky podvýživě přijde ročně o *10 miliard USD* z důvodu snížené produktivity práce a na nákladech za zdravotní péči.
- Téměř *13 miliónů dětí mladších 5 let* umírá ročně na nemoci, které jsou přímým i nepřímým důsledkem hladu, žízně a podvýživy.
- Každý den zemře **24 000 lidí**, je to méně, než před deseti lety, kdy zemřelo 35 000 lidí a před 20 lety zemřelo 45 000 lidí.
- 4 z 5 zemřelých z nedostatku potravy jsou děti ve věku mladších 5-ti let.
- Každý den umírá hladem **15 000 dětí**
- Zpráva OSN uvádí, že „množství potravin, které městský obyvatel vyhodí do **odpadků**, obsahuje v průměru tolik kalorií, kolik jeden *Asiat* nebo *Afričan* potřebuje na *24 hodin*, aby neumřel hladu.
- Vyspělé země reprezentují **25% světové populace**, ale konzumují **3/4 světové produkce** potravin. Vyjádřeno pomocí obilného ekvivalentu, čtyři miliardy lidí žijících v *rozvojových* zemích spotřebovávají asi **250 kg** obilnin ročně, zatímco lidé žijící v *Evropě* a v *USA* spotřebovávají **450 kg** obilovin na hlavu. Nadměrná spotřeba na jedné straně způsobuje nedostatek na straně druhé.

Číslo (2)

- V rozvojových zemích trpí neustálým hladem zhruba **1,2 miliardy lidí**, tedy asi pětina celkové populace světa.
- Ročně by stačilo vydat pouhých **13 dolarů** na osobu, aby byla zajištěna dostatečná minimální výživa podvyživených lidí
- Za cenu jedné *raketové střely* by škola plná hladových dětí mohla obědovat každý den po celých pět let.
- Na *indickém subkontinentu* žije skoro **polovina** z celkového počtu hladovějících. Přibližně **40 procent** se nachází ve zbytku *Asie a v Africe*. *Latinská Amerika* a další části zeměkoule evidují zbývající asi **10 procent** lidí trpících hladem.
- Hladem nejvíce trpí a nejzranitelnější vůči němu jsou: děti, těhotné a kojící ženy, svobodné matky, staří lidé, bezdomovci, nezaměstnaní, příslušníci menšin, chudina.
- Chudoba obyvatelstva je hlavní příčinou hladu; **70 procent** těchto lidí jsou *ženy*.
- Z šestimiliardové populace žije 1,2 miliardy s prostředky nižšími než jeden americký dolar na den.
- Přes 100 miliónů lidí jsou bezdomovci a **2,5 miliardy** obyvatel světa nemá přístup k základním hygienickým prostředkům. Na **900 miliónů** osob nezná základní lékařskou péči a 1,2 miliardy nemá možnost používat nezávadnou pitnou vodu.
- Ve světě je dost potravin na to, aby na každého člověka připadlo **2700 kalorií denně**. Minimální dávka pro dospělého osobu je přitom 2703 kalorií, což se nedaří plnit v 54 zemích světa. Většina z nich leží v subsaharské Africe.

Nová data

- **FAO – 2010 – 16.10. Světový den výživy**
- Ve světě trpí hladem – 925 mil. lidí, v roce 1980 – 600 mil., 1996 – 780 mil.
- 2,5 mld lidí a jejich rodiny , tj. více jak 1/3 celkové populace lidstva, postrádá základní vitamíny a minerály nezbytné pro normální růst a zdravý rozvoj či jako prevence před nemocemi, -
- 1975 – minimálně polovina lidstva, 1992 – 2,0 mld. lidí
- Milióny lidí trpí chronickými chorobami, které vyvolala nevyvážená strava, závadná voda i potraviny
- Do roku 2050 by se měla produkce potravin zvýšit o 70 %, aby bylo možné uživit 9 mld. lidí

Úroveň spotřeby potravin ve vybraných zemích a regionech světa, na 1 osobu za den v kaloriích

- Svět – 2 782, Afrika – 2 406, Asie – 2 693, Severní Amerika – 3 641, Evropa – 3 208
- Nejvíce – USA – 3 699, Řecko – 3 649, Belgie – Luc. – 3 619, Irsko – 3 565
- Francie – 3 518, ČR – 3 244, Čína – 2 897
- Nejméně – Eritrea – 1 520, Burundi – 1 640, Etiopie – 1 860, Siera Leone – 1 930, Tanzánie – 1 960, Zambie – 1 930, Středoafriická republika – 1 940, Libérie – 1 940
- KLR – 1 837, Afgánistán – 1 745, Haiti – 1 869, Mongolsko – 1 917, Kambodža – 2 048,
- Zdroj – www.fao.org/faostat/foodsecurity/

Příčiny (1)

- 1) Přírodní
- 2) Vyvolané člověkem

Přírodní

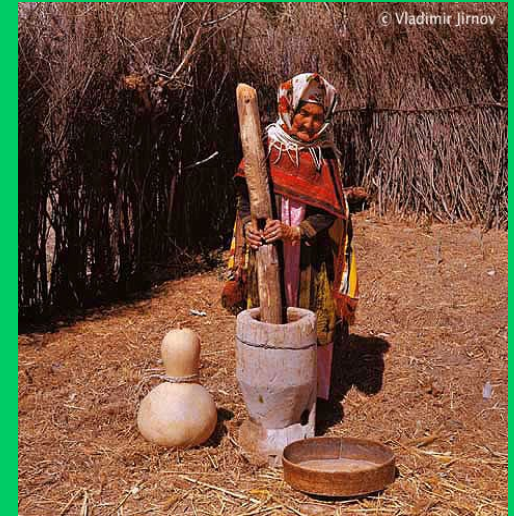
- změny větru, teplot, srážek
- sucho je nejčastější krizí
- nekontrolovatelný počet obyvatelstva v zemích s nepatrnými potravinovými zdroji

Příčiny (2)

Vyvolané člověkem

- přetěžování půdy
- špatné zemědělské praktiky
- Zelená revoluce
- války – vojenské výdaje
- populační příčiny

Způsoby řešení (1)

- 1) Krátkodobá
- 2) Střednědobá
- 3) Dlouhodobá

Krátkodobá

- a) *humanitární pomoc* – na krátko, přerozdělování
- b) *případné snížení dluhů a úroků*

Střednědobá:

- a) *odstranění bariér trhu* – odstranění bariér – zrušit dotace v Evropě
- b) *rozvoj infrastruktury*
- c) *půjčky zemědělcům*

Dlouhodobá:

- a) *ekonomický rozvoj* – zdravotní péče, výživa, vzdělání, osvěta
- b) *růst zemědělské produkce* – technologie, biochemie
- c) *existence veřejné politiky*, rozšiřování sociálních služeb - na venkovech žije mnoho lidí
- d) *snížení tempa růstu obyvatelstva*

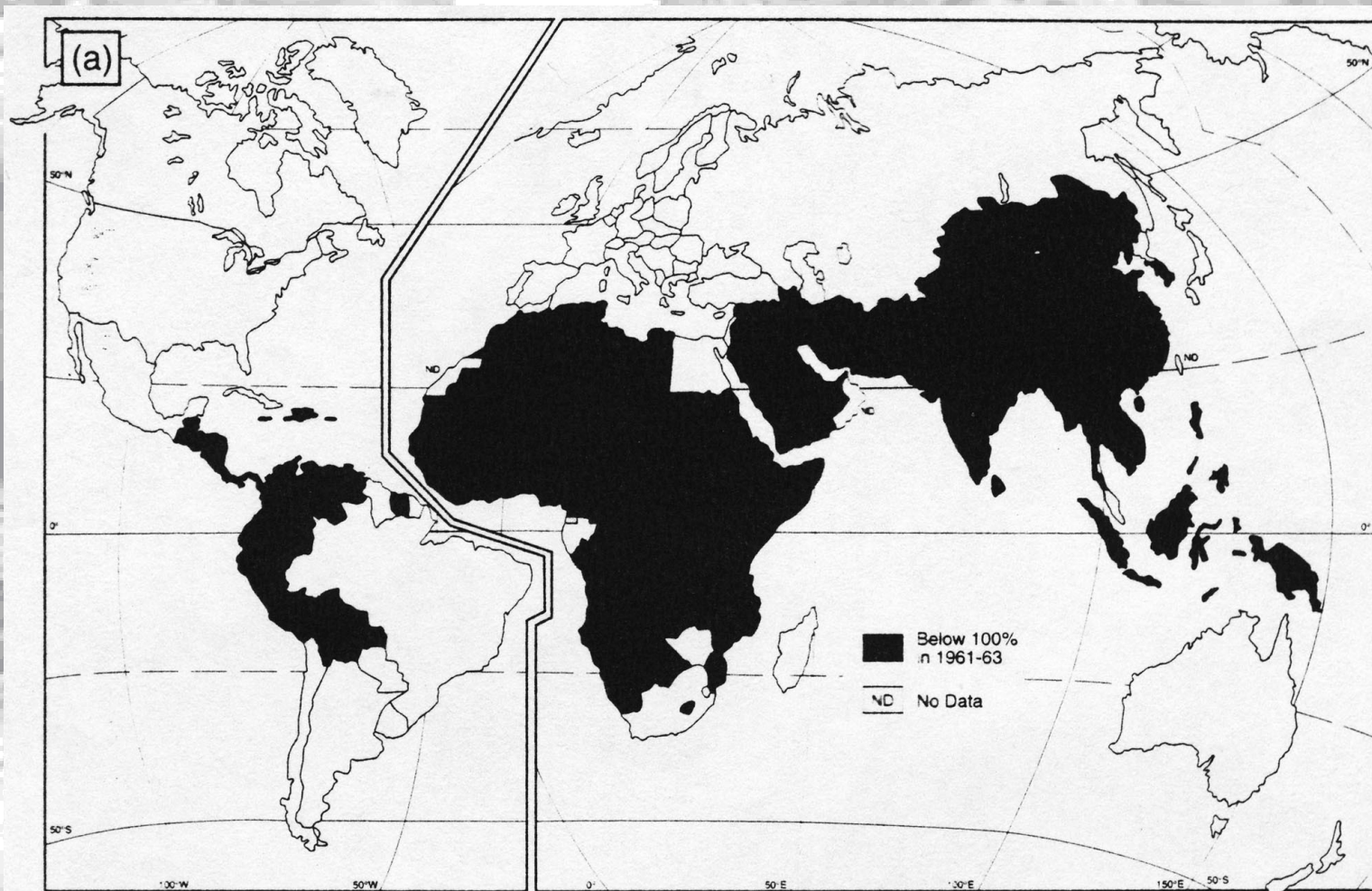
Čtyři cesty

- **Ve vyřešení světového potravinového problému**
 - 1. snížení tempa růstu světového obyvatelstva
 - 2. spravedlivější a rovnoměrnější rozdělení potravinových výrobků ve světě
 - 3. zvýšení objemu výroby potravin
 - 4. snížení ztrát a racionálnější hospodaření potravinářskými produkty ve všech stadiích výroby, zpracování a spotřeby
- P. Duvigneued – Ekologická syntéza, Academia, 1988
- V.Jeníček – Potraviny pro šest miliard, Svoboda, 1982
- V.Jeníček – Zemědělství a soběstačnost ve výrobě potravin, SZN, Praha, 1984

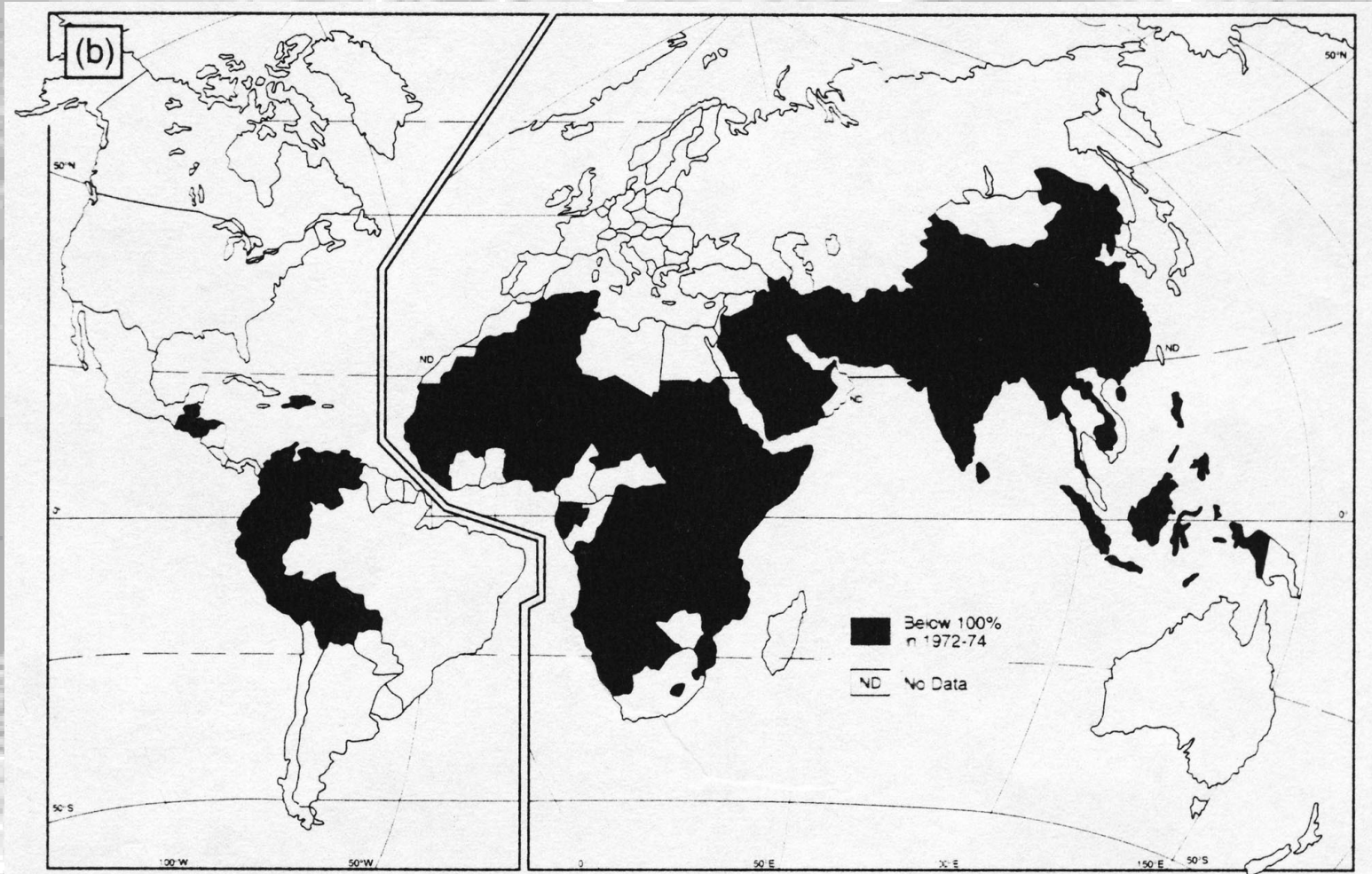
-

Přehled zemí s nižší energetickou spotřebou potravin na osobu a na den než doporučené minimum , 2350 cal.

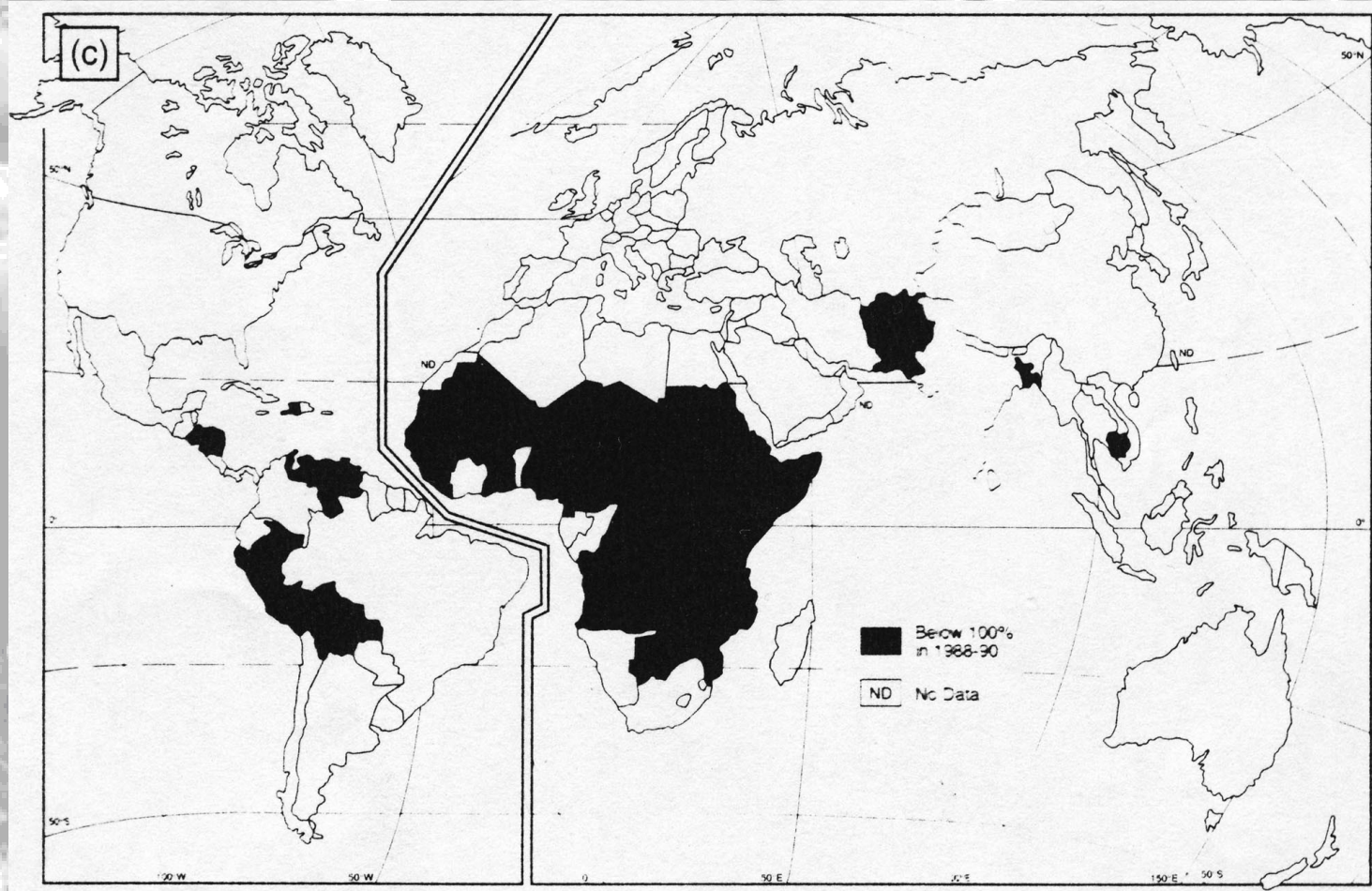
- **Situace v letech 1961 - 63**

Situace v letech 1972-74

Situace v letech 1990-92

Světový summit o výživě

- v roce **1996**
- hlavní cíl: **odstranit extrémní chudobu a hlad** – má být do roku 2015 snížen počet hladovějících na polovinu oproti roku 1990
- fondy do zemědělství, na rozvoj venkova
- generální tajemník OSN - *vzdělání, hygiena, rovnost obou pohlaví, udržitelnost životního prostředí, kontrola přenosných chorob*
- velké rozdíly mezi regiony: *Latinská Amerika, Karibik, V+JV+J Asie* se počet hladovějících **výrazně snižuje**, avšak v *Subsaharské Africe, Z Asie, Oceánie* zde se nesnižuje téměř **vůbec** nebo jen velmi **nepatrně**.

Prognózy vývoje

- počet obyvatel – 7,5mld – nedostatek jídla
- pokles **poptávky** po zemědělských produktech - z 2,2 % na 1,5%
- **produkce** plodin – olejniny, obiloviny
- nové **technologie** - vzrůst produktivity, biotechnologie

Zdroje

- http://www.thehungersite.com/clickToGive/aboutthecause_faces;jsessionid=7FC60AE4F4EA8D9D12D145C1E53FB356.ctgProd03?siteId=1&link=ctg_ths_aboutthecause_from_home_maincolumn
- <http://www.fao.org/newsroom/en/news/2005/107538/index.html>
- http://www.baraka.cz/baraka/Baraka/b_2/b_2_buddhismus_a_ekologie.html
- <http://www.bread.org/>
- <http://zdrava-vyziva.doktorka.cz/fenomen-hladu/>
- <http://library.thinkquest.org/C002291/high/present/stats.htm>
- www.wikipedie.cz
- <http://www.priroda.cz/clanky.php?detail=142>
- www.unicef.cz

**Děkuji za pozornost.
Přeji krásný den!**

